

## Abonamentul:

Pentru monarhie:  
Pe an 12 cor.,  $\frac{1}{2}$  an  
6 cor.,  $\frac{1}{4}$  an 3 cor.

Pentru străinătate:  
Pe 1 an 18 fr.,  $\frac{1}{2}$   
an 9 fr.,  $\frac{1}{4}$  an  
4 fr. 50 cm.

Foaie apare în fiecare  
Sămbătă

# Unirea

## Inserțiuni:

Un șir garmond:  
odată 14 fl., a doua  
oară 12 fl., a treia  
oară 10 fl.

Tot ce privește foaia  
să se adreseze la: Re-  
dacțiunea și admini-  
strațiunea „Unirea”  
în  
Blaj.

Foaie bisericească-politică.

Anul XVII.

Blaj, 12 Octombrie 1907.

Numărul 40.

## Deschiderea parlamentului.

Ziua de 10 Octombrie a fost pentru întreaga țară o zi de mare importanță. Sezonul așa numit „mort” al plictisitoarelor nădufuri de vară s'a încheiat și constituționalismul țării reîntră în ogașa obicinuită prin deschiderea camerei.

Ochii tuturor se îndreaptă în spre strălucitul palat de pe malul drept al Dunării.

Veni-vor în straie strălucite cei ce poartă în mâni destinele țării, veni-vor în strălucite echipagii, în zborul nebun al telegarilor, veni-vor în straie mai modeste apoi cei câțiva deputați ai noștri, să-și reia locul de cinste de a lupta cu toate armele legale pentru a accentua aspirațiile a trei milioane de alegători, cari stau la spatele lor.

Și, în discuția aprinsă, argumentele se vor încrucșa ca spadele de oțel, cu scilpiri fulgerătoare.

Ședința dintâi, ca atare nu ne va aduce nici o surpriză. Se vor citi actele intrate în decursul vacanței, se vor face câteva referade sumare de caracter oficial.

— Sperăm să ne surprinză însă sesiunea însăși, în viitoarele ei ședințe.

Deputații naționaliști au de gând să lupte din toate puterile pentru de a influența guvernul, să se declare în sfârșit pe față și să pună în desbatere proiectul, care a fost una din cele mai importante misiuni ce i-se încredințase, înțelegem proiectul votului universal. Și iarăș înțelegem: votul universal secret, după comune.

Guvernul luase asupra-și angajamentul de a duce în deplinire aceasta înaltă misiune, și dacă ar fi urmat pilda guvernului austriac, ar fi trebuit să-l și îndeplinească până acum.

— Dar vremurile se schimbă și promisiunile se uită ușor.

Azi guvernul abia de-și mai amintește, că luase în mâni illo tempore numai provizor frânele guvernării și că votul universal era una dintre cele mai accentuate îndatoriri, ce luase asupra-și.

Vremea trece și schimbările promise nu se mai înfăptuiesc.

Partidul deputaților naționaliști va fi cel dintâi, care va reaminti

guvernului, în cadre constituționale, de aceste promisiuni date uitării.

Partidul social-democrat, încă îi va aduce aminte guvernului de acestea vechi promisiuni uitate, în cadrele unei demonstrațiuni, care a avut loc tocmai ieri.

Se proiectează o demonstrație regnicolară, o abținere totată dela muncă în ziua de 10 Octombrie, o adunare monstră a social-democraților în Budapesta, urmată de o retragere demonstrativă pe stradele cele mai de frunte ale capitalei și chiar înaintea parlamentului.

Jurnalele, ce ne-au sosit ieri spuneau, că primarul Capitalei ar fi îngăduit ținerea adunării, fără să admită însă și retragerea demonstrativă pe bulevarde, și mai ales, în fața parlamentului. Și unele din ele, cari nu aparțin cercurilor coaliției își aduc aminte cu sarcasm de demonstrația ce s'a desfășurat la 13 Decembrie și de cea de astăzi. Președintele actual al camerei era prietin al demonstrației dela 13 Decembrie, dar nu poate fi prietin al celei de astăzi, căci „abzug”-urile, cari sunau atunci la adresa altora,

## FOIȚĂ.

### Un candidat.

— povestire originală, de Ioan Agârbicean. —

În micul orașel, în puțina lume românească, făcând mare zgomot sosirea dlui Dr. Petru Iuga. Ceterisă de mult prin ziare anunțul avocatului din loc Petrașcu, că în cancelaria lui se primește numai decât un candidat. Mai ales domnișoarele, și mamele cu domnișoare, așteptau ca pe apini sosirea candidatului.

Abia era de câteva zile în oraș dl Iuga, și publicul românesc îi știa istoria din fir în păr.

Aflaseră că-i un tânăr foarte isteț. Talent, ști de-acela cari te face să te ridici ca din apă. A făcut, la gimnaz, două clase într-un an. La universitate a strălucit, a fost favoritul profesorilor. Gata — gata să iee doctoratul „sub auspiciis.” — „Ci ce vrei soro” — spunea o doamnă mai

bătrână, — „acolo încă trebuie proptele. Trebuie să țină domniile cei mari până la împăratul, cu tine. Altfel te-ai făcut chisăliță, bunăoară ca Muntenescu nostru ce-a căzut dela primărie”.

Domnișoarele ieșau toate la plimbare, părea că le-a înieptat un vânt aspru de prin căsi. Ele știau ce înfățișare, ce față, ce mustată, ce suris are dl Dr. Petru Iuga.

— Auzi dragă, să vezi câtu-i de proastă Mărineasa. Și-a ridicat nasu în vânt! Cică hop! Cică de acum a căzut norocul și peste față-sa.

— Dacă ar fi și norocul orb, cum e fata-sa chioară, aș mai zice și eu.

Dar când — departe — zăreau domnișoarele vre-un chip de domn ne cunoscut, tăceau de-odată, și răsufiam greu. Li-se tăia de tot respirația când treceau pe lângă el.

— Oare să fi fost dânsul?

— Nu cred. Asta-i prea bătrân. Dr. Iuga trebuie să fie așa un tânăr ca de 25—6 ani. Și astfel vorbele curgea gărlă, și pe uliță și acasă. Poate trei — patru să-i fi cunoscut

numai, dar pentru aceea știau cumu-i până și copiii din căsile unde erau fete mari.

În schimb dl Dr. P. Iuga știricise asemenea în grabă, căm ce lume românească e în oraș. La câteva zile îi zise șefului:

— Bine dle Petrașcu, dar e grozav să locuiești în orașul acesta. Mă mir cum ai trăit Dta aici atâta vreme?

Petrașcu era avocat bătrân, om tare bun, și de tot liniștit. Părea că nu-i avocat. Zise, surizând:

— Ei tinere, și de ce să nu poți trăi aici?

— Pentrucă trebuie să te înăduși. Bine, lucrezi. E drept, că de muncit poți munci ori unde, dar e vorba că după muncă trebuie să ai puțină recreare.

Unde o afli aici?

— O poți afla în foarte multe locuri numai s'o cauți.

— De pildă!

— De pildă ieși pe ori care drum la largul, afară. Să vezi ce mândrețe, să vezi ce viață, să vezi ce sănătate.

i-ar sună azi, deadreptul lui și tovarășilor lui de principii.

Când scriem aceste șire, (Vineri) nu știm încă dacă s'a ținut demonstrația social-democraților și dacă n'au avut loc și unele ciocniri între acestia și poliția capitalei.

Nu putem ști, pentru-că azi nu ne-a sosit nici un jurnal din Budapesta, dat fiind rapausul regional de eri al muncitorilor.

În sfârșit chestia ne impoartă numai indirect, întru-cât adevărat deputații noștri au luat în program realizarea votului universal secret.

Este un punct omogen între partidul naționaliștilor și al social-democraților, atât de îndepărtat de altcunum unul de altul.

Sesiunea aceasta sperăm să fie tot atât de înălțătoare de inimi pentru noi, cari am înregistrat și până acum cu dragoste și admirație, ținuta deamă și corectă a trimișilor neamului nostru.

## Cronică.

### Căsătoria a doua a preoților.

Chestia asta preocupă de-o vreme încoace tare mult biserica gr.-or. atât română, cât și străină. Mai întâi am cetit despre sârbi astă iarnă în „Gazeta Transilvaniei“ (23 Dec. 1906) știrea următoare: „În ședința de alaltăieri a congresului bisericei sârbești; a fost la ordinea zilei și chestiunea *insurătoarei preoților văduvi*. Congesul a luat hotărârea, că

aceasta afacere să fie prezentată spre deliberarea sf. sinod al bisericei sârbești.“ Dela sârbi a trecut valurile și la noi, până acuma numai în forma unei discuții literare. În nrul său de April, tinera noastră „*Revista Teologică*“ din Sibiu a început publicarea unui studiu scris de cunoscutul canonist al bis. gr.-or. Dr. Nicodiu Mîlaș, episcop de Zara sub titlul: *hirotonia ca pedecă pentru căsătorie*. Arhireul acesta dovedea, că hirotonia nu numai că nu e pedecă absolută căsătoriei, ci căsătoria a doua a preoților e chiar corăspunzătoare uzului de pe timpul Apostolilor și vecilor primi ai creștinizmului. La acelaș rezultat a ajuns și regretatul profesor din Cernăuți, Dr. Vasile Găina, în broșura „*Admisibilitatea căsătoriei a doua a preoților din punct de vedere dogmatic, canonic și practic*“, apărută prin Iunie. Indignat de toate acestea, dl avocat și canonist mirean din România, Marin Theodorian a scris în decursul vacanțelor de vară, o lucrare nimicitoare pentru toți acei optimiști și slabi în virtute, cari ar cuteza să se mai gândească la putința „*recăsătorie preoților*“, cum se exprimă dsa (Recăsătorie preoților, București; Inst. „Eminescu“).

Pentru ca să ne putem forma și noi o judecată în chestia asta, trebuie să știm următoarele.

Praxa bisericei orientale, — atât catolice cât și schismatice — totdeauna a fost: a nu primi de preoți fără numai celibi sau însurați odată (monogami). Deși monogamia preoților se referea și la timpul înainte de hirotonie, s'a întâmplat că biserica să hirotonească pe cineva deja însurat de două ori (avem caz și în biserica noastră unită); după primirea sfințelor orduri însă era absolut oprită căsătoria. De asta ne asigură istoria bisericească. Explicarea să află în părerile rigoristice ale creștinilor primi despre căsă-

torie. În zădar se căznește bunăoară episcopul Mîlaș să octroieze vederile sale despre căsătorie, creștinilor primi, căci comite anahronism! Sf. Apostol Pavel scrie în epistolele către Tit și Timoteiu, că de episcop, preot și diacon să nu primească, numai *bărbatul unei femei*. Pe baza aceasta apoi Biserica totdeauna a oprit căsătoria preoților văduvi, cum se vede din Sfinții Părinți, din „canoanele apostolilor“ și ale soboarelor. Așa s'a format aceasta disciplină de fier până în ziua de azi. Numai biserica schismatică permite încă preoților văduvi a se căsători, sub condiția, că se rețin dela funcțiunile preotești.

Aceia, cari vreau să dovedească admisibilitatea căsătoriei a doua a preoților, se nuzesc mai întâi să arete, că sf. Pavel la locurile amintite (1 Tim. 3, 2, 12, Tit 1, 16) nu vorbește împotriva poligamiei successive, ci simultanee a preoților, căci vezi bine: la jidovi eră obiceiul, de a ținea mai multe muieri odată. Apoi aduc apologetii noștri și din Tradiție unele texte în favorul părerii lor, afirmând la urmă, că numai prin sec. VII. s'a oprit desăvârșit căsătoria preoților văduvi. Bine observă însă dl Theodorian, că cuvintele sf. Pavel mai ușor se pot referi la poligamie succesivă, decât simultanee, căci la din contră ar urmă, că celorlalți creștini le eră permis a avea mai multe muieri de odată. Apoi dovedește, că argumentele lor din Tradiție sunt numai întortocheri de texturi. Greșește însă și dl avocat atunci, când dă instituție acesteia, pur disciplinare, o valoare *dogmatică*, zicând, că o schimbare e imposibilă „în vecii vecilor“, și că schimbarea ei ar aduce cu sine chiar invalidarea sfințelor taine etc. . . .

Noi știind, că avem de lucru aici numai cu o lege omenească, concedem, că s'ar putea schimba și s'ar putea îngădui preoților că

— Dar dacă n'ai poftă de plimbat?  
— Atunci mergi la vre-o familie. E drept că eu am gătat-o cu familia. Mi-am așezat toți copiii și toate fetele. Dar sunt altele.“

Dnul candidat început să răză cu hohot.  
— „Am înțeles cam ce familii sunt aicea.“ Advocatul, atins, îi zise:

— Nu trebuie numai decât să mergi în familia dacă n'ai plăcere. Sunt ele birturi, sunt cafenele.

— O da, numai cât n'ai cu cine schimbă o vorbă. După cât am înțeles nici casină n'aveți aici.

— N'avem, dar casina nu-i cine ști ce lucru mare. Am umblat eu prin casine.

— Să-mi spui dta, dle avocat, este aici vre-o persoană, care să poată susține de pildă o discuție politică, ori socială?

— Bine dle, — zise avocatul mănios, „dta se vede că vrei sa-ți bați joc de noi. Ce dracu, doar n'a fi așa de aproape coada veacului!“

Se vede că Dvoastră, tinerii, vă țineți căzuți din lună.

— Să nu fie cu supărare, dle Petrașcu, ceea ce întreb nu-i convingerea mea numai. Vezi dta, de mulți, de cei mai mulți, — să zicem dintre advocații bătrâni — nu se aude nimic în lume. Parcă ar fi murit. Deci nu poți să crezi așa ușor, că ei s'ar mai gândi și acum la interesele mari ale neamului nostru.

Bătrânul Petrașcu îl lăsă în cancelarie și ieși afară. Îl uimea și îl umplea de indignare cutezanța acestui om, care în toată înfățișarea și vorbele lui are mai mult din impertinența batjocoritoare a unui jidănaș decât din firea serioasă a românului. Orice dracu, poate i-a căzut pe cap vre-un străin care știe românește? Adevărat, el a publicat anunțul fără să spună că român îi trebuie. Dar totuși, numele din documente nu poate fi falsificat. Și numele acela e românesc.

Câteva zile trecură, fără să mai vorbească decât cuvintele strict oficiale. În vremea aceasta dl Dr. Petru Iuga, cunoștea orașelul și oamenii, ca unul de baștină. Într'un otel se sfădi cu proprietarul, pentru că ține un biliard atât de mizerabil, — aproape hărburi, cu toate că eră singurul biliard din oraș.

Pe câțiva domni, cărora le-a făcut cunoștința — i-a muștrat aspru, gesticulând larg — aristocratic, că n'au în oraș o reuniune de cântări, că nu dau concerte, că n'au teatru, că vegetează și nu trăesc.

Pe niște coconițe le-a călcat pe bățături, văzând că n'au cunoștință de-o poezie nouă a unui mare poet român.

Proastă treabă! Într'o lume ca asta el n'o poate duce. Trebuie să se înădușească.

Când vorbi din nou cu șeful, îi abzise fără nici o ceremonie.

Și în micul orașel iar se vorbi o grămadă de vreme de tinărul candidat. Acum

se discutau cauzele ce l-au făcut să se deparțeze. Unii ziceau că nu i-a plăcut de șef, alții că nu i-a plăcut de oraș.

Dar bătrânul Petrașcu, surizând batjocoritor, le tăia vorba:

„Ci dați-i pace. Asta a căzut din lună odată cu vârcolacii.“

\* \* \*

Orașul unde s'a dus dl Dr. Petru Iuga însă e oraș în toată puterea cuvântului. Fusese odată capitală de țară, acum capitală de comitat. Numai băjbăe acolo oamenii cu poziții înalte. Numai tună prin cafenele discuțiile politice. Numai fășee în aer și se izbesc de masă, prin casine, cărțile de joc. Își află în grabă prietini. Oameni de seama lui, să poată schimbă o vorbă, să poată discuta o chestie ce-i la ordinea zilei în parlament ori în societatea din oraș. Dl Iuga povestea cu bucurie despre întunecul și neorientarea generației mai bătrâne. În ținuta dreaptă a trupului, în strălucirea ca de saramății a ochilor, puteai ceti că dânsul se ridică și peste semenii ce-l încunjurau.

În societatea bărbătească a orașului, cufundată în glodul afacerilor, tinerii acestia, speranța neamului, erau singuri, pe cari îi frământau și îi agitau marile probleme ideale ale poporului. Se țineau însă, cu toată aceasta preocupare, bine îmbrăcați, după moda cea mai nouă, și se purtau după celea mai stricte reguli de bunăcuviință.

sătorie a doua. Nu concedem însă, că aceasta schimbare s'ar putea întâmpla în biserica orientală-schismatică. Pentru ce? ni-o spune însuși Theodorian: „este fără interes chestiunea de a se ști, oare un sinod local, ar putea abrogă canoane edictate într'un sinod ecumenic. Dar nu este mai puțin interesant a constată, că amicii acestei inovațiuni, nu se dau în lături a susținea aceasta enormitate: că sinoadele mitropoliilor pot abrogă canoane ecumenice (în specie apostolice). Uită elementarul principiu, ce spune, că: o instanță inferioară nu poate reformă deciziunile instanțelor superioare. Ei cred, că fiindcă acum în orient adunarea unui conciliu ecumenic ar întâmpină greutăți: aceasta este suficient pentru a face cu puțință orice măsură revoluționară“ (Recăs. pr. p. 34—5). „Cu o ușurință înspăimântătoare, caută să ne dovedească, că azi, când un conciliu ecumenic este greu a se aduna în Orient, orice biserică locală poate, prin propria-i putere, fără a se despărți de ortodoxie, să abroage dispozițiile canoanelor ecumenice“ (p. 7).

Orice reformă în biserică, numai la catolici e cu puțință. Accentuăm asta, fără a înzista nici pro, nici contra căsătoriei a doua a preoților, fiind noi convinși, că pe lângă toate greutățile traiului, dispoziția de azi a Bisericii e mai corăspunzătoare spiritului apostolic și idealului căsătoriei. Cu totul alt spirit, protestantico-reformist, se manifestează în scrierile lui Milaș și Găina. Un atare spirit, apărut deja și pe alte terene, poate duce biserica ortodoxă la dissoluție și perire.

Cronicarul.

## Câteva cuvinte

### despre Atelierul de odăjdii bisericești din Blaj.

De câțiva ani deja, s'a înființat în Blaj, la Internatul de fetițe, un atelier pentru odăjdii bisericești. Se lucrează aici tot felul de odăjdii, numai din materie trainică, întru toate după prescrierile ritului răsăritean și în prețul cheltuielilor. În multe părți atelierul nostru este deja cunoscut și prețuit după vrednicie. Ordinariatele unite din Blaj, Gherla și Lugoj l-au recomandat cu căldură. Cu toate acestea, m-am convins însuși, că prea adese bisericele noastre își acoper și acum trebuințele în odăjdii sfinte dela firme străine ori prin agenți călători pe sate de ai acelor firme.

Atrag atențiunea preoților noastre — de ambe confesiunile — asupra atelierului nostru. Și me rog de foile noastre, mai ales de acelea cari străbat și în căsuțele popoului de rând, ca să deie mână de ajutor reproducând acest articol și inserând din când în când — deși gratuit! — atelierul nostru, întru a pune capet geșefului ticălos ce firme străine îl fac, folosindu-se de nepriceperea credincioșilor nostri.

Am văzut însuși odăjdii, din cari, după o folosire de câteva luni, au rămas numai sdranțe, și cari cu toate acestea au costat poate 50 fl. ori și mai bine. Poporul nostru de rând nu are de unde cunoaște prețul materiei ce slujește la pregătirea odăjdiilor. Lui îi plac poate florile ori sârma strălucitoare, „de aur curat“, firele de mătase lipite lângă olaltă, în vreme ce agentul nu mai conținește din gură, cu lauda marfei sale. Și omul, fără să întrebe, de multe ori, nici măcar pe preotul său, căruia vrea să-i facă o surprindere, face târgul cu agentul,

plătind cu preț îndoit ori întreit, mărfa ce i-se îmbie.

Cunosc o mulțime de astfel de cazuri, unde credincioșii au fost amar părliți de astfel de agenți, cu feliurite apucături jidovești. Voiu spune aici două cazuri, cari dovedesc prea limpede mișelia astor fel de agenți.

În comuna H-z de pe țara Oltului, agentul unei firme armenesti din Cluj vinde unui biet creștin un rând de odăjdii, omul nu are toți banii la olaltă, și plătește deci numai  $\frac{1}{2}$  prețul și pentru rest iscălește o poliță, un wechsel. La câteva zile se pomenește românul cu provocare dela un avocat al firmei, ca să plătească întreagă suma cu care târguise odăjdiile, plus spesele provocării cu avocat. A plătit bietul om suma întreagă ce eră să facă? pusese iscălitura pe wechselul alb, și pe lângă aceea încă câțiva floreni cheltueli cu avocatul, etc. pe lângă ciuda și năcazul ce îi va fi mâncat. Noroc că după câteva săptămâni a dat de nou, în târgul Făgărașului, de agentul acela, și l-au silit cumva, ca să-i deie un alt rând de ornate, în prețul banilor ce îi plătise în mână.

Alt caz: Cu prilejul misiunilor populare, ținute în vara aceasta la B-i în comitatul Solnoc-Dobâca — un creștin cumpără un rând de odăjdii cu 80 fl. tot dela un agent pripășit pe acolo. Părintele R. conducătorul misiunilor, căruia creștinul îi arată hainele, îi spune că la noi în Blaj aceeaș materie și acelaș lucru ar fi putut să le cumpere cu cel mult 45—50 fl. Se reclamă la primărie etc. și agentul strâns cu ușa, „iartă“, din suma cumpărării, 30 fl., pe cari creștinul îi băgă înapoi la șerpar. Asemenea și alte cazuri au îndemnat poate și pe episcopul dela Gherla, ca prin circular oficios să oprească cumpărarea de odăjdii și icoane

Abia unul dintre ei eră mai lăsat de lume, când eră în societatea lor nu vorbea aproape nimic, nu prea luă parte la petreceri, la conveniri, nu cercetă saloanele. Dar pe acesta ei nu-l luau în seamă.

„Să vezi, dle Iuga, — spuneă unul mai vechiu în oraș — acesta scrie la foi de când eră student. Și nu poți vorbi cu el decât despre o singură chestie: Cum s'ar putea ajuta popoului dela țară, lipsit aproape de toată cultura.

— „Ba are de gând să scoată o carte întreagă, plină de sfaturi. Gândește că cineva va fi prost să i-o tipăreasă. Cine să dea banii pentru un nume necunoscut?“ Zise altul răsămându-se în baston, plecându-și capu pe-un umăr.

Di Iuga ar fi răspuns îndată, căci teoria lui de mult eră gata. Dar, trăgându-și de samă, întoarsă vorba într'altă parte. Chiar voia să pună la cale o șezătoare literară. Să mai desmuțască pe cei ce nu se interesează de nimic. Di Iuga, ca nou venit, avea să țină o conferință. Nu le-a spus despre ce va vorbi, dar „am eu atâtea în minte, de-aș putea conferința la adecă un an de zile.“

Dar cu cât se apropia timpul seratei, di candidat eră tot mai neliniștit. Știa el cum are să vorbească, dar gândul că oare vor bate toți în palme, că oare bine va fi primită conferința de tot publicul. — acesta-l neliniștea. Ori cum, pășește întâia oară în fața societății românești de-aici, și voia să-i

cucerească până la unul pe toți cei de față. Nu-i vorbă, eră doctor, dar sunt mulți doctori de tot felul în ziua de azi, și numai singur titlul acesta poate că nu va împune.

Și în liniștea odăii lui de acasă, gândul îi rătăci cu ani în urmă. De când eră în gimnaz să bucura grozav când va fi să pună un Dr. înainte numelui său. L'a ispitit de multeori gândul să iasă și el la lumină, cu vre-un articol de gazetă, dar totdeauna ajungea la convingerea: până n-am un nume nu cerc nimic. De mult tot plămădea în mintea lui o scriere de articole, cu cari va tună să se audă în toate părțile.

Cum stă acum în preajma conferinții sale, se prinsă cu toată puterea de planul acesta. Le va scrie acum, le va trimete la cea dintâi gazetă, și va subscrie Dr. Petru Iuga. Și se vor mira redactorii de cuminenția articolelor, le vor comenta, vor scrie săptămâni despre ele. Și se vor umplea de invidie prietini, cari vor fi crezut mort, când deodată el acum stă pe vârful înălțimii.

În chipul acesta își va ajunge și o țintă mai apropiată: societatea românească va veni toată la conferința lui, și rezultatul va fi-o izbândă deplină. Și-i umbra prin gând vorbe ce se vor rosti prin oraș: „Va vorbi Dr. P. Iuga.“ — „Care Iuga?“ — „Ști, soro, cela cu atricollele din ziar“ — „Așa?!“ — „Dlui însuși.“

Și încă în sara aceea di candidat s'a apucat de scris. Trei aticole despre „Cum

trebuie să fie preotul în luminarea mulțimilor,“ alte trei. „Cum trebuie să fie învățătorul,“ celea din urmă — tot trei — „Bună înțelegerea celor doi factori de mai înainte.“ Le va scrie pe rând și mai bine de o săptămână ziarul va publica în fiecare număr din munca sa. Va trebui să bată la ochii tuturor. De-asupra va pune un titlu larg, sonor: „Culturale.“ Dacă s'a întâmplă să fie material mult în foaie, redacția va aduce o notă: „Din cauza imbulzirei de material prețiosul studiu al talentului tinărul Dr. Petru Iuga se continuă în Nr. cel mai apropiat.“

Di candidat, gândinduse-se la toate acestea, își freacă mulțămît mâinile, își pognește degetele albe și zimbește învingător.

Cel dintâi articol, tipărit pe pagina doi a ziarului, are efectul unei bombe. Ori cel puțin dlui candidat așa i-se pare. Il cetește și de zece ori, poartă numărul din ziar vecinic cu sine, și privirea de biruință nu i-se mai deschidea din ochii mici, neastimpărați.

Prietinii îi gratulează din toate părțile.

— „Adecă dta și scrii?“

— „Va să zică dta publicist?“

— „Și încă ce articol! Ști să faci senzației!“ Dr P. Iuga privește peste umăr la ei, dar binevoitor: „Ei, vă place? Așa-i că spăl bine pe popi?“

— „Ba ști îi razi, îi razi fără săpun“ răspunse unul rizând prosteste.

— „Asta-i nimic, să vedeți ce va urma,

bisericești dela un alt speculant, evreu din Gherla, Kohn (vezi „Unirea“ Nr. 33 și „Revista Bistriței.“)

Sunt, ce e drept, și firme solide, creștine, mai ales la Viena și prin Austria, dar cheltuielile acestor firme sunt mai mari decât ale noastre, lucrătorii pe acolo se plătesc mai scump, procentele de venit sunt mai mari, așa încât — după ceea ce am văzut eu însuși — aceleaș odăjdii cumpărate la noi sunt de multe ori cu 25% mai ieftine decât dacă se comandă dela firmele acelea, adecă cumpărătorul la noi plătește poate numai 75 fl. în loc de 100 fl. La odăjdii mai scumpe însă se cruță și mai mult decât atâta. Scopul nu ne este adecă să facem câștig, noi nu trăim după meseria aceasta, ci Ordinariatul Mitropolitan, înființând acest atelier, a dorit să se poată prevedea bisericile noastre cu odăjdii, bune, frumoase, croite după rit și cât se poate mai ieftin. Chiar și față de croitura, se poate băga o mare vină odăjdiilor cumpărate dela străini: în partea dinainte, de cele mai de multeori, felonul este așa de scurt, încât nu acopere nici măcar pieptul preotului, apoi epitrahirul iarăși e așa de îngust și fără cusătură prin mijloc, cum nu o îngăduie ritul răsăritului ș. a. m. d.

Croirea și cusutura odăjdiilor sfinte se face la noi, în Internatul de fetițe, sub supravegherea directoarei și a subscrișului, marfa se aduce deadreptul dela fabrici din Austria și Italia și procentele ce le căpătăm noi dela fabrici, fiindcă cumpărăm mult și deodată, încă trec în folosul bisericilor sărace ori la

Acolo-i grosu. Aici mai mult introducere. Dar în tractare și mai ales în închiere.

— A dracului îi iei la întrebări. Și că așa-mi place?

— Ce vrei frate, — zise Iuga — e ne mai pomenit cum trăiesc oamenii aceștia în mijlocul poporului, de pe spatele lui, și nici cea mai mică urmă de interes față de oile pe cari le mulg. Trebuie să ne ridicăm glasul, noi cari vedem și înțelegem.

— Vezi bine că trebuie, altfel putrezim. Da, da, dle Iuga, ai toată dreptatea. Și să nu-ți pese dacă vre-unul își va ridica glasul în potriva acuzelor D-tale.

— Ce să-mi pese? Adecă de cine să-mi pese? Nu se poate asemăna frate un preot c'un avocat. Ce zice deosebirea de cultură, ce zice deschilirea de poziție? Și apoi n'ar putea să susțină nici unul o dispută ziaristică.

— Să vezi în oraș abia apucă să vină serata. Vreau să te auză cu orice preț. Nu-ți poți închipui cum te laudă și te stimează tot publicul.

— Vom vedea noi cum va fi și cu serata. Dacă știi că vin puțini, nici nu mi-aș desvoltă conferința.

— Ce puțini frate? Toți vor veni. Ce puțini? zise un prietin, care de o grămadă de ani eră acum tot student în drept.

Di candidat se despărți de prietini și porni spre locuință, foarte mulțumit. C'antr'o lumină ușoară el vedea în legătură cu reușita de acum, un șir întreg de izbânde strălucite. Un nume, o nevastă „din familie,“ cu zestre, — ce mai zestre, — o cancelarie de avocat cu doi-trei candidați, o grabnică înălțare cine știe până unde!

\* \* \*  
(Va urma).

fondul Internatului de fetițe, pentru creșterea de copile lipsite.

Tot prin mijlocirea noastră se pot comanda și potire, discuri, lingurițe, prapori cărți bisericesti etc; cu un cuvânt tot ce se ține de prevederea cu ceea de lipsă a unei biserici. Și când e vorbă de potire ori de rugăm pe ori și cine să se îndreptaze la noi, ori deadreptul subscrișului, spunând cam de ce preț dorește cutare ori cutare lucru. Putem să trimitem potire cu *cupă de argint curat, aurit în foc și cu discuri de argint și aurit*, cu prețul dela 70 coroane în sus. Auritura aceasta, folosindu-se ziinic potirul, se păstrează 6—10 ani cel puțin, fără ca preotul să fie espus, nici după aceea la înveninări, cum se întâmplă de multe ori cu potirele a căror cupă este de aramă ori de de alt metal, și nu de argint ori de aur.

Odăjdii complete (ori și bucăți singuraticel!) se pot căpăta la noi, spunându ni se prețul și culoarea, începând de 70—80 cor. la deal până la 400—500 cor. cu tot ce trebuie. La cerere se trimit și mustre de materii. Bani se pot plăti și mai pe rând, cu răspunderea preotului, pentru că pe noi încă ne așteaptă fabricile, câte odată, cu plata.

În sarcina fraților preoți, cade deci ca să prătimească ei înșiși să lămurească și pe credincioșii lor asupra folosului acestui atelier, folos național și economic ce cruță o mulțime de parale în busunarul românesc și scutește de o grămadă de neplăceri, ce se pot întâmplă acelor cari dau în târg cu firme străine și cu agenți de ai acelora. Ceea 2 cazuri spuse de mine absolut adevărate, pot să servească de învățatură altora. Și să-i dedee preoții pe credincioși, în cât se poate, ca să n'umai „suprindă“ cu câte un rînd de odăjdii. Căzul de einste adevărat că nu se caută în gură, așa spune vorba, dar zeu, ori cărui preot trebuie să-i pară rău și să-i fiă milă de banii ce cutare agent i-a stors din punga vreunui poporean de al seu Leacul cel mai bun ar fi să-le spună că nici de vorbă să nu stee cu agenți de soiul acesta, cei mai mulți jidani, ori cel puțin să nu facă nici un târg fără de știrea preotului.

Tot așa rog pe toți scitorii de carte, cari poate vor ceti acestea șire, să spună și altora, și mai ales în cazuri de trebuință, că la Blaj se fac tot felul de haine bisericesti, la școala unde învață fetițele preoților, învățătorilor și plugarilor noștri. Ajunge dacă se scrie o carte postală cu 5 fil. la adresa „Internatului de fetițe“ în Blaj (Balázsfalva) ori și mai deadreptul la adresa subscrișului încredințat de Ordinariatul metropolitan cu afacerile acestea. Scopul nostru al tuturor — în împrejurările între cari trăim — trebuie să ne fie a nu îmbogăți din sudoarea noastră pe străinii ce își mai bat și joc de noi, după ce ne-au stors, cu marfa rea, paralele dela brtu. Și mai ales este o pângărire când lucruri ce ajung în bisericile noastre românești se cumpără dela cei de lege și de limbă străină de noi!<sup>1)</sup>

Pentru atelierul de ornate sacre  
Blaj, 22 Sept. 1907.

Dr. Victor Macaveiu,  
prof. de teologie, spiritual al  
Internatului Vancean de fetițe.

<sup>1)</sup> Ordinariatul din Blaj a oprit procurarea de de ornate bisericesti dela alte izvoare, notificând că ori-ce poziție din rașunile bisericesti contrară acestui ordin, va fi difcultată! (N. Red.)

## SPICUIRI.

### Biserica ortodoxă din România.

În o polemie ziaristică dintră, voința națională și epoca, cea dintâi organ oficios a partidului literal, în primul de Joi, vorbind de biserica românească de din colo, face următoarele constatări, cari merită să fie reținute:

„Dar să ne întoarcem la Baba Novak. D-sa varsă lacrimi că nu sa luat în seamă cererea Episcopatului nostru ca libertatea de conștiință sau de cult să fie mărginită și că nu s'a făcut din Biserică stat în stat. Ca sprijin aduce un argument cam ciudat, cam nepotrivit cu ceea-ce cunoaște din istori Bisericii noastre, că religia ortodoxă ar fi fost alma mater a poporului român dela obârșă lui și până astăzi. Uită dl Baba Novak că Biserica noastră a fost o dinioară slavonizată și că sa înpotrivit din răspuneri la introducerea limbei române în cărți și slujbă; de asemenea, aceeași Biserică a fost mai apoi aproape cu totul grecizată. Iar clerul din amândoaună principatele a fost gata a ne supune Rusiei cu desăvârșire și a făcut și jurământul de credință către împărăteasa Caterina, alături cu aristocrația. Că au fost între fruntașii bisericii și bărbați români, cari sau înpotrivit acestor încercări, e alta chestie; dar Biserica în sine na avut nimica naționalisti, ci a privit ca frați pe cei de aceeași credință.

Di Baba Novak, bătrîn cum e, na avut timp să afle aceste adevăruri și să înțeleagă că trebuie să căutăm a naționaliza cît mai mult Biserica și deci nu o a nuplea de duhul monastic cum pretinde dsa.“

Nr. 18—1907.

## CONVOCARE.

„Reuniunea femeilor române gr. cat. din Blaj“ își va țineă *adunare generală* Duminică în 27 Octomvrie n. 1907, la oarele 3 d. a. în localul casinei române.

Invităm la aceasta adunare pe toți membri și binevoitorii Reuniunii.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului.
3. Darea de samă despre fundațiunile „Ana Vlăsa n. Poruțiu“, „Leontina F. Negruț“ și „Maria Hossu n. Szebenî“.
4. Proiectul de budget al anului 1907
5. Alegerea comisiunilor: a) pentru cenzurarea raportului general; b) pentru a cenzura darea de samă a fundațiilor de sub punctul 3. și proiectul de budget; c) pentru înscrierea de membri noi, și încasarea taxelor dela cei vechi.
6. Rapoartele și propunerile comisiunilor.
7. Eventuale propuneri.
8. Verificarea procesului verbal și închiderea adunării.

Blaj, din ședința comitetului ținută în 23 Septemvrie 1907.

Elena Nestor  
prezidentă.

Octavian Pris.  
secretar.

## Invitare de abonament.

P. T. Domni cetitori și abonenți sunt rugați, să binevoiască a-și renoi abonamentul.

De asemenea rugăm și pe abonenții, ce sunt în restanță cu prețul foaiei atât de pe anul acesta, cât și de pe ani trecuți, să binevoiască a ni-l trimite, căci foaia suferă lipse mari, neputându-și acoperi trebuințele sale și date-riile față de tipografie.

### ADMINISTRAȚIUNEA.

## Noutăți.

Intru mărirea lui Dumnezeu. Subscrisul în numele curatoratului și a tuturor credincioșilor aparținători bisericii gr. cat. din Bobohalma exprim cea mai sinceră mulțumită credincioșilor George Moga I. Ioan, Nicolae Moga I. Florea, Florea Moga I. George, Teodor Moga I. George și Simeon Avram, cari au procurat un rând de veșminte negre preoțești pe cum și un crucifix de metal. Asemenea și credinciosului Ioan Moga lui Michăila care împreună cu soția sa au procurat un rând complet de veșminte preoțești în preț de 80 cor. iar Vasilica Raț lui Lica a solvit pentru aurirea de nou a potirului sf. noastre bisericii suma de lipsă de 20 cor. și Petru Raț a procurat un stihar în preț de 10 cor. Esprim mai departe deosebită mulțumită fraților emigrați cari la recercarea colectantului Dumitru Stroiu, încredințat din partea curatoratului bisericii gr. cat. din Bobohalma — au contribuit suma de 91 cor. la colecta făcută în favorul sf. noastre biserici în scopul de a procura un clopot. Acei binevoitori contribuente sunt următorii: Simion Avram (Bobohalma), Dumitru Gauea (Bobohalma), Ioan Stroiu (Bobohalma) câte 1 dolar, Ioan Orăsan (Peterlaca rom.) 50 cent; Nicolau Slărian (Blăjel) 1 dolar, George Moldovan (Blăjel) 30 c., Fira Dârloșan (Blăjel) 25 c., Sevastian Dușa (Daia rom.) 25 c., Ioan Hossu (Blăjel) 50 c., Nicolai Vica (Blăjel) 25 c., Vasile Horhoiu (Blăjel) 25 c., George Grădinar (Blăjel) 25 c., Ioan Virca (Blăjel) 25 c., George Virca (Blăjel) 25 c., George Virca (Blăjel) 25 c., Necea Gherasim (Lepindea) 10 c., Teodor Reul a Sandului 25 c., George Hossu 50 c., Ana Seroșan (Blăjel) 25 c., Izidor Morar (Șeica mare) 10 c., Antone Hătegan (Bobohalma) 25 c., Teodor Dreglici (Bobohalma) 25 c., Ioan Hegeș (Bobohalma) 25 c., Moga Ioan (Bobohalma) 25 c., Györbiró Pál (Bobohalma) 20 c., Crăciun Dreglici (Bobohalma) 25 c., Ariton Hătegan (Bobohalma) 25 cenți, Gligor Lulea Bobohalma 25 c., Ioachim Muntean (Dârlos) 25 cenți, Isaic Ciupe (Bucium) 50 cenți, Ștefan Hătegan (Vestem) 20 cenți, Moțan I. (Casolt) 25 c., Iocob Ciupe (Bucim) 25 c., Ilie Târnavan (Șeica mare) 25 c., Ioan Banea (Viplăr) 25 c., Gerge Albu (Moșna) 25 c., Olar Branștean (Toarla) 25 c., Ioan Băra (Vulpăr) 50 c., Vasile Munaea (Marghindeal) 25 c., Maria Oltean (Copșa mare) 25 c., Maria Ghintilă (Lăslău) 50 c., Ioan Pop (Bussag) 50 c., Petru Tolean (Zagăr) 25 c., Petru Dobra (Székely Oroj) 25 c., Aurel

Lăpădat (Copșa mare) 25 c., Dronisie Popescu 25 c., Simion Albu (Sz-Saros) 25 c., Ilie Nica (Mohn) 25 c., Gligor Ciupe (Bucium) 50 c., Mera Nicolae Petru Mera (Bodo) 50 c., Petru Căpitan (Chislaca) 10 c., Ambrozie Holhoș (Bodio) 25 c., Ioan Aron (Chislaca) 1 dolar. Tuturor acestor binefăcători, în numele credincioșilor mei le exprim sincere mulțumite. Dumnezeu le răsplătească cu cereștile sale daruri. Babohalma, 1907 *Demetriu Boariu* paroh gr.-cat.

Din dieceza Lugojului. II. Sa episcopul diecezan Dr. Vasile Hossu a sfințit Vineri în 20 Sept. n. pe Silviu Barbescu, teolog bienal abs., întru lector, Vineri, în 4 Oct. n. pe același și pe Romul Stoica întru ipodiaconi și diaconi, iar Duminecă în 6 Oct. pe aceiași întru preoți.

**Hymen.** *Augustin Ocnean*, învățător și *Silvia Fodor* anunță celebrarea cununiei lor, care se va serba Duminecă în 13 Oct. n. în biserica gr.-cat. din Cacova.

— *Dr. Justin Pop*, adv. Deva face cunoscută căsătoria sa cu dsoara *Alexandrina Moldovan*. Ceremonia religioasă, va avea loc Luni în 21 Octomvrie st. n. în biserica gr.-cat. din Alba-Iulia.

— *Adrian Costin* teolog abs. Turda și *Eugenia Papiriu Pop* din Siciu fidanțați.

— *Train A. Mihalca* teolog, abs. și *Cornelia Mureșan* logodiți.

**Convocare.** Conform §. 21 din Statute și § 9 din Regulament, adunarea de toamnă a Despărțământului „Aid” aparținător Reuniunii învățătorilor din Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș să convoacă pe 26 Octomvrie n. în localul școlii gr.-cat. din Murăș-Sân-Craiu (Maros-Szentkirály). La aceasta adunare sunt invitați toți binevoitorii și sprijinitorii învățământului popular. Cacova, în 5 Octomvrie 1907. *Aug. Ocnean*, preș. desp. *Cornel Domșa*, not. desp.

— În senzul §§-lor 25 și 27 din Statutele „Reuniunii învățătorilor din Arhidieceza gr.-cat. de Gyulafehérvár-Fogaras—Alba-Iulia și Făgăraș” se convoacă *Adunarea generală* a Reuniunii la Balázssfalva—Blaj, pe zilele 29 și 30 Octomvrie n. 1907.

**Dela Reuniunea de agricultură din comitatul Sibiu.** Comitetul central a hotărât să aranjeze Duminecă la 13 crt. a doua expoziție de copii în Ilimbav, iar la 20 crt. o expoziție de vite în Săcădate. Iar pentru lățirea în cercuri cât mai largi a pomării-tului, va ține în Săliște un curs de pomărit, în zilele din 12—14 crt dând participanților un diurn de 3 cor. la zi. — Iată o reuniune, pentru care nu putem avea, decât cuvinte de laudă.

**Liga germană antiduelistă** își va ține la 13 crt. adunarea generală anuală în München, când pe lângă rapoartele îndatinat se vor ține două conferențe asupra rezultatelor la cari a ajuns până acum această ligă foarte potrivită vremilor noastre.

**Necrolog.** † *Veronica Marcu n. Goța*, mama cononicului Dr. Isidor Marcu, după un morb scurt și greu, împărțită cu ss. Taine ale muribunzilor și-a dat blândul suflet în mâinile Creatorului în 5 Octomvrie 1907, în anul al 71 al etății și 51 al fericitei sale căsătorii.

*Odihnească în pace!*

**La Librăria Seminarială din Balázssfalva (Blaj) se află de vânzare toate tipăriturile de evidență pentru școlile noastre populare conform §-lui 33, art. de lege XXVII—1907, și anume: coale de primire à 6 fl., coale de clasificări și absenți à 8 fl., coale de materie à 4 fl., coale de vizitațiune à 4 fl.**

**Toate protocoalele, de lipsă pe 1 an, legate (cel de vizitațiune nelegat) pentru școala cu**

40—80 băteți costă fco.	7.50 cor.
80—160	8.40
160—200	9.80
200—260	12.20

## Anemia

*Emulsiunea de Scott* o vindecă foarte iute, pe cum și toate morburile ce provin din aceasta. Renumele ce și l-a câștigat *Emulsiunea de Scott* cu deosebire la vindecarea

### Anemiei

să bazează că la pregătirea aceleia s'au folosit lucrurile celea mai fine cari s'au putut afla numai după o esperință de mai mulți ani, mai departe părțile constitutive ale ei devin, prin procedura Scott, gustoase și ușor de mistuit. Acesta e rezultatul preparativei acesteia a cărui putere de nutremânt e neîntrecută.



La târguirea *Emulsiunei* să fiți cu băgare de samă la marca *Scott* — pescarul cu știuca în spate.

Prețul unei sticle originale e 2 coroane 50 fleri.

— Se capătă în farmacii. —

(37) 3—12

## Avis!

La »Comsum« societate comercială pe acții în Blaj află imediat aplicare o calfă pentru mărfuri coloniale și ferărie.

Tot aici se primește și un învățăcel.

## AVIZ!

Să caută *Biblia Testamentului vechi și nou de Clain*. Cine o are să se adreseze la Redacția „*Unitet*” notificând și prețul ei.

**Cărți postale ilustrate, cu vederi din Blaj. 2**

Bucata 6 fleri. — Suta 5 cor. franco.

## Partea literară.

### Vasile Fabian Bob.

(1795—1836).

Vasile Fabian Bob, la vremea sa, a fost o figură mare: a fost poet, și în prima jumătate a veacului XIX, a fost unul dintre cei dintâi dascăli români cu carte multă și cu suflet învățat, cari trecuseră la frații din Moldova, ca și acolo să răspândească lumină în grosul întunecării ce-i prețuia prin dominația grecească, și să trezească iarăși în fiii Moldovenilor conștiința despre neamul lor mare deodată.

Dar, durere, numele său a pierit aproape deodată cu munca sa cinstită.

În scrisul bătrânilor, cari s'au dus, și s'au uitat, el vine în totdeauna amintit cu laudă, și cât puțin s'a spus despre el, s'a cuprins în frumoase șire de recunoștință.

Azi însă lumea cărturarilor noștri nu știe mai nimic despre viața lui muncită și despre hărnicia sa neobosită, iar de pe catedra cea mai de frunte a istoriei literaturii românești, la universitatea din București, să spună verde ascultătorilor, că însemnătatea lui, de scriitor, „nu este absolut de loc considerabilă.“

Bine înțeles, Vasile Fabian Bob, ca poet, azi nu ar întruni recerșințele criticii moderne, dar pentru aceea critica sănătoasă încă nu are drept să tragă dungă peste numele lui. Corect putem să-l judecăm numai după considerațiile culturale și raporturile literare ale epocii sale. Astfel apretiat, el să prezintă cu cinste între poeții noștri de pe vremuri și între apostolii culturii noastre naționale din nefericita țară alui Ștefan-cel-mare.

Merită așa dar acest mare dascăl român, și poet cu inspirații distinse, ca să ne oprim la numele lui, și să cercetăm, cine a fost? ce a făcut? și întrucât s'a învrednicit, ca posteritatea să-l recunoască, să-l cinstească și să-i facă loc între nemuritorii săi?

Si când pornesc să fac lucrul acesta trebuie să mărturisesc nefățărît, că nu voi spune în sine multe lucruri noi, dar voi căuta să nu las nimica din câte până acum, fragmentar sau sistematic, s'au spus asupra lui; voi căuta să îndrept cele greșite, și mai ales voi încerca să dau o iconă întreagă și fidelă despre viața, și munca sa de dascăl și poet, pe care a desfășurat-o în vremuri grele, dar cu suflet mare.

#### I.

Cea dintâi schiță biografică a lui Vasile Fabian Bob a prins-o în slove cuminte un bun și adict școlariu al său, Vasile Popescu-Scriban în *Foaia pentru minte, inimă și literatură* dela 1839<sup>1)</sup>.

Dar aici să cuprindeau mai mult date despre „Viacza D. Pahr. Vasile Fabian seau Bob în timpul pitregerii sale în Moldova,“ iar pentru viața sa anterioară, din Ardeal, schița lui Popescu-Scriban aducea numai câteva șire, greșite și ele, în care să spunea că „D. V. Fabian român de legea răsăritului greco-catolică (unită) s'au născut în Cluj

<sup>1)</sup> Vezi *Foaia pentru minte, inimă și literatură*. Nr. 20 din 14 Maiu 1839, pag. 153—156.

(Klausenburg) la anul 1789, unde au și urmat cursul învățăturii sale.“

Pe lângă toate scăderile sale însă, schița lui Popescu-Scriban avu un merit, că a dat prilej să vină dintr'un alt condeiu o nouă biografie a lui Vasile Fabian Bob, cu mult mai amănunțită, anume din condeiu lui Vasile Pop, doctor de medicină și filozofie, și mare literat pe vremea aceea.

Acesta, cetind pe Popescu-Scriban, într'un moment fericit al scrutarilor sale înțelepte, s'a hotărât să adune informații mai cu deamăruntul despre prietinel său Vasile Fabian Bob, „pe care pentru multele și nobilele sale virtuți nu numai l-a cinstit, dar l-a și iubit, și cu care până la sfârșitul vieții în oarecare comerție literară a stat.“<sup>2)</sup>

Încă în același an, care e 1839, călătorind pe la Rodna și Năsăud, patria lui Vasile Fabian Bob, cercă și despre biografia repauzatului său prietin<sup>3)</sup>, și cu ajutorul cunoștințelor și însemnărilor sale și a informațiilor primite dela Vicarul Năsăudului Ioan Mărian, la 1840 de fapt a și publicat o biografie mai completă a poetului nostru sub titlul: *Trăsuri oareșcare din viața lui V. Fabian*<sup>4)</sup>.

Aceasta este, până azi, cea mai de seamă scriere asupra nefericitului poet și dascăl Vasile Fabian Bob, în care s'au cores celea mai înainte greșite, și s'au adaus informații nouă, prețioase și vrednice de toată încrederea.

Mai mult nimă n'a cores, și n'a adaus la biografia lui Fabian, ci au împrumutat-o aproape din slovă în slovă. Astfel a transcris-o Aron Pumnul în al său *Lepturariu Rumânesc*<sup>5)</sup>, și Vasile Grigore Pop în *Conspectul asupra literaturii românești și scriitorilor ei*<sup>6)</sup>.

Și tot datele învățatului doctor Vasile Pop s'au menținut și în alte scrieri mai nouă, pe cum la Aron Densușan<sup>7)</sup> și în *Enciclopedia Română*<sup>8)</sup>.

Singur dnul Ovidiu Densușan, savantul profesor al istoriei literaturii române dela Universitatea din București, s'a socotit în drept să nu considere informațiile doctorului Vasile Pop, și astfel nu mai puțin decât cu doi ani a prelungit viața lui Fabian, pe care dealtcum, sub nici un raport, nu-l adă însemnătoriu.

#### II.

Vasile Fabian Bob, după cum adevrește scrisoarea vicarului Ioan Marian dela 20 Decembrie 1839 către Dr. Vasile Pop<sup>9)</sup>, s'a născut la 31 Dec. 1795, în satul grănițeresc Rușii Bărgăului situat între Bistrița și marginile Bucovinei, dintr'o familie frun-

tașe românească, care a dat neamului mulți bărbați harnici și distinși.

Moșul său de tată a fost preotul *Teodor Reu*, care a avut patru fii, și anume:

1. Pe *Ioan*, preot în sat.

2. Pe *Pavel*, care în 1796 a fost stegariu (Vexillifer) și s'a rănit în lupta contra lui Napoleon, întâmplată la 15, 16 și 17 Noiembrie aceluiași an lângă Areda Veneției, apoi pentru vitejia sa arătată la paza unui pod fu deosebit laudat<sup>1)</sup>, și mai târziu promovat la rangul de căpitan în regimentul al doilea românesc<sup>2)</sup>.

3. Pe *Mateiu*, căprariu, și

4. Pe *Petru*, de asemenea căprariu în regimentul românesc dela Năsăud, și deodată acesta a fost și tatăl lui Vasile Fabian Bob.

De asemenea să distingea familia sa și după mamă. Din partea mamei sale moșul său a fost *Teodor Bob*, nobil de Kápolnok-Monostor, paroh în comuna grănițerească Maier, și văr primar cu Episcopul Făgărașului Ioan Bob<sup>3)</sup>.

Din familia acestui Teodor Bob, vine, între alții *Daniil Bob*, care, la 1788 pentru vitejia sa manifestată în lupta contra Turcilor lângă orașul Giurgiu din România, în calitate de strajameșter, fu decorat cu medalia de aur<sup>4)</sup>, și locotenentul *Nicodim Bob*, care încă luă parte cu bravură și fu rănit în lupta de lângă Areda Veneției<sup>5)</sup>.

Iar fiica lui Teodor Bob, *Anisia*, măritată după căprariul Petru Reu, a fost mama lui Vasile al nostru<sup>6)</sup>.

Teodor Bob nu avea fii, și astfel adoptă de fiu pe nepotul său Vasile Reu, care din acest prilej, încă la botez, primi numele familiei Bob, de care s'a folosit până la trecerea sa în Moldova, și cu numele împreună mai erezi și o moșie mare ce constă din căsi, grădini și pământuri<sup>7)</sup>.

Astfel creșterea lui Vasile al nostru ajunsă în mâinile moșului său Teodor Bob, care în vârstă de zece ani mai întâi îl dete la școala românească din Maier, iar de aci îl duse în școala normală dela Năsăud, unde făcu toate clasele prescise, ca să poată fi primit în gimnaziul din Blaj<sup>8)</sup>.

În Blaj a studiat numai un an, clasa de jos a gramaticii în 1811/12, iar gramatica medie și superioară, și humanioarele le-a continuat, dela 1814/15—1815/16 în liceul romano-catolic din Cluj, ca fundatist Bobian în Convictul tinerimei nobile, pe cum apare din informațiile aceluiași liceu.

Tot aci a învățat și filozofia și legile, fiind tot priure cei mai de frunte din școlarii săi<sup>9)</sup>. (va urma.)

<sup>1)</sup> Vezi *Poëmation de secunda legione valachica sub Carolo barone Enzenbergio*. Magyo-Varadini 1830, pag. 68.

<sup>2)</sup> Vezi *Foaia pentru minte, inimă și literatură* Nr. 31 din 1840, pag. 242.

<sup>3)</sup> Vezi *Scrisoarea Vicarului Ioan Mărian*, mai sus citată.

<sup>4)</sup> Vezi *Poëmation de secunda legione valachica*, pag. 57.

<sup>5)</sup> Ibidem, pag. 68.

<sup>6)</sup> *Scrisoarea lui Ioan Marian*, mai sus citată.

<sup>7)</sup> Tot acolo.

<sup>8)</sup> Tot acolo.

<sup>9)</sup> Tot acolo.

<sup>1)</sup> *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, Nr. 31 din 28 Iulie 1840 pag. 241—242.

<sup>2)</sup> Vezi *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, dela 1840, pag. 241, și *Transilvania* Nr. 8 dela 1 April 1868 pag. 164.

<sup>3)</sup> Vezi *Foaia pentru minte, inimă și literatură*, din 1840, Nrii 31—34.

<sup>4)</sup> Tom. III. Viena 1862, pag. 507—512.

<sup>5)</sup> Partea II. București 1876, pag. 268—279.

<sup>6)</sup> *Istoria limbii și literaturii românești*. Iași 1885, pag. 267—268.

<sup>7)</sup> Tom. I. pag. 509.

<sup>8)</sup> Publ. în *Foaia pentru minte, inimă și literatură* Nr. 31 din 28 Iulie 1840, p. 243—244 not. 4.

## Despre modul de susținere a Preoției.

— după Ilustration. —  
(Continuare și fine).

Pentru unii preotul nu putea să se scoboare la locul de meseriaș. Pentru alții în urma subsidiului de stat de o sută de ani, preotul era considerat de funcționar, deci lui nu i-să potrivește lucrul profesional și făcut pentru bani.

Dar s'a aflat totdeauna întră preoții francezi bărbați cari exercitau artele, arhitecți, pictori, medici, orologieri etc.

Fiindcă deci, totdeauna a fost preoți lucrători, dela sf. Pavel începând care (tăsa pânzături pentru corturi, sf. Petru repară mregile, sf. Iosif a fost tâmplar, sf. Damascen pictor, apoi ce să zicem despre călugării agricultori, monahul Bacon a fost chemist, apoi pictori, arhitecți, astronomi. Pe timpul revoluției, episcopul Grimaldi să susțină prin pictură. Abbatele de Moussor mobiliază casa proprie și o închiriază. Abbatele de Epinay face eventailuri. Părintele Leleu face saltele, un preot dirige o întreprindere de spălarea rufelor, altul să angajează la un faur, unul să face morar, altul cărăuș. O asociare de preoți tricotează mănuși și lordul Buckingham le comandă 600 de părechi pentru regimentul său.

Deci ocupându-se de meserii, preotul francez să reîntoarce la tradiția: „Mișcarea actuală s'a născut izolat.“ În același timp câteva gazete a discutat lucrul. În fine s'a aflat teoreticeanul definitiv în persoana abatelui Luis Bollu paroh în de Pornay, editând un op sub titlul: „Meseriile cari le poate esercia preotul de mânezi.

După a lui părere scopul preotului nu are să fie ca să se îmbogățească, ci să câștige una a patra parte din ceea ce câștigă un lucrător.

Lucrătorii, între cari preotul, să înroleze, au familii de susținut, iar preotul are să câștige numai pentru persoana sa, numai ici colea are să susțină părinți, surori, și frați.

Preotul mai are oareși cum venit și după stolă, din el poate să fie indetultit dacă câștigă în 24 de oare atâta cât câștigă lucrătorul în 5 oare.

În acest mod preotul meseriaș nu concurează cu ceilalți meseriași.

Abatele Ballu trece apoi în revistă toate meseriile posibile: în loc prin agricultură, mai ales specializată, la care să recere inteligență mai multă. Producțiune de sămânțuri, de flori pentru esențe, asporoși, fragi, struguri de masă. Grădina de legume pentru întreprinzători, plante medicinale Viermi de mătasa, stupăritul pentru miere și ceară, eventual fabricarea de lumini.

Apoi vine tâmplăritul, sculptorul, orologierul, mehanica măruntă e rentabilă pentru estinderea bicicletei, al mașinelor de cusut, al automobilului. Preotul mehanic are teren esercitând lăcătușitul, făcând și

grilajuri de fier. Ce e mai natural pentru un preot mehanic, decât confesionarea cheilor pentru biserici și pentru tabernacule, apoi crucilor pentru morminte.

Bijuteria, gravarea metalelor, mosaicul, nu pretind personal nici instrumentariu complicat și costisitor. Tot așa stăm cu compactoratul, țesutul, văpsitoria, pictura, cofetăria, broderia, mai ales pentru biserici. În fine lucrul intelectual.

Ridicându-se până la artă, poate să contribuie preotul la dispariția de obiecte banale și făcute fără nici un gust, (ca icoanele dela Nicula).

Dar spunând adevărul, pentruce numai acestea și nu alte meserii? doară nici una nu e incompatibilă cu demnitatea preotului.

Pentruce să nu poată fi preotul arhitect, geometru, medic, sau avocat. Pentru viitor de sigur că vom avea și de aceștia, dar momentan avem să improvizăm.

Abatele Bollu face pe tipograful, abatele Leroux grădinărește. Părintele paroh Palisier scrie: reparaz mașine de cusut, orloage de părete și de busunare, lăcătuși, mașine de secerat, de imblătit, jucării pentru prunci etc. Compactez cărți. Anticlericului mă respectează, și vin la mine. Lor le-lucru mai lesne, ca să vadă că preotul e bun.

Merg câte odată la altul în casă să lucră cu zina, atunci mânc acolo. Și de mi-se întâmplă, că duminică proxima îi vad la liturgie, pe cei, la cari am lucrat. Acest preot a inventat deja multe lucruri pentru ușurarea meseriei.

Abatele Boron care a fost preot militar, să ocupă cu orologeria și face ochelari. El zice, atelierul meu, e tot odată și salonul meu, dacă voești să ști unde e, apoi îți spun că locuesc în sacristia, decând nu pot să plătesc chiria în oraș.

Abatele Palier, prășește iepuri, și melci mari. A fondat o operă de binefacere cu titlul: „bănuțul sfărâmiturilor“ zice dela pivniță până în pod, trecând prin camere și salon, câte obiecte să aruncă: nu distrugeți nimica, aceasta întreprindere utilizează toate: marce folosite, hârtii vechi, cărți nefolosibile, jurnale, icoane, vestminte, pânzărie veche, metale vechi, butelii, ferării, ploiere, bițuri etc.

Părintele Bailly are prăsilă minunată de galiță. Prășește iepuri Angorn cari dau o lână minunată bineplătită 25 franci 1 kgr.

În 1900 acest preot a așezat în coștiug un om mort în urma bobotului, l-a căpătat și el, apoi, ca să nu fie tare desfigurat episcopul i-a permis să poarte barbă.

Preotul Van Hollebeck, e pictor recompensat în Salonul din Paris. Tocmai să pregătea să ieasă din casa parohială, când municipalitatea care de altcum e întreagă socialistă ia zis: Nu plecă părinte, noi nu numai nu-ți luăm casa parohială veche, ci îți edificăm una nouă, numai să ne decorez Primăria.

Așa s'a și întâmplat: El lucră la modele în întindere de 50 de metri.

Abatele Boudou fabrică conserve de casă, cari se disting dela celea făcute în fabrice. că ele sunt produsele căsii, sunt sunt fabricate în casă cu produsele economiei casnice, și sunt produse prin cei din casă, deși sunt făcute mai cu grije.

Abatele Gabruy e lăcătuș, îi merge așa de bine, încât are 4 învățacei. Grilajurile lui sunt renumite în jurul întreg.

Prorocul din s. Solina susține că mulți din confrăți pot să trăiască din Albinărit. A și format reuniuni preotești pentru acest scop.

Ceeace este nou pentru parohiani, e că vad cu surprindere pe preotul lor susținându-se pe sine: Semne de simpatie să arată, mestecate cu critică, și cuvinte aspre, dar fiind în drept, primesc toate cu abnegația.

Părintele Girard e tâmplar.

Abatele Costean restaurează sculptore de lemn și piatră. Întreprinderea lui îi dă mult de lucru, în castelele vechi din jur.

Abatele Brault, editează carte postale ilustrate.

Prorocul din Tohon fabrică lumini de ceară, și feștile pentru candile.

Mai este un proroc care fabrică păr fals.

Mișcarea să lățește tot mai tare, și tot mai mulți să grupează pe lângă organul lor.

Poate fi aceasta va avea ca urmare soluțiunea spontană al cestiunii religioase în Franca.

În tot cazul exemplele de curaj, sunt probe de inițiativă generoasă, și servia de încurajare pentru toți.

Cred că aceasta întreprindere ar putea servi de exemplu și să deie de cuget la mulți dintre preoții și învățătorii nostri, cari nici până acuma nu a trăit în belșug și a lene. Dar lucrul sistematizat le-ar asigura o subsistintă onorabilă, iar poporenilor le-ar servi ca un nou mijloc de cultură, progres și bună stare.

## Bibliografie.

### A apărut:

„Luceafărul“ Nr. 18 cu următorul Sumar: Octavian Goga. Sonet (poezie). — I. L. Bogdan Petriceicu-Hasdeu. — Mihail Sadoveanu. Ispita. — I. U. Soricu. Cronică rimată (poezie). — I. Borcea Ifigenia în Taurida de Goethe. Act. V. sfârșit (schiță). — A. Lupescu. Un sfârșit (schiță). — Enea Farago. Amintirea (poezie). — D. Nanu. Sentințe (poezie). — D. Nanu. Pegas (poezie). — Vasile Albu. O noapte de vară (poezie). — Zoe Gârbea. Expoziția de artă din Venetia (1907) — Cronică: „Asociațiunea“, Adevăr Știri. — Ilustrațiuni: Bogdan Petriceicu-Hasdeu. Port din Corbu. Familia învățătorului din Corbu. Port din comuna Corbu. Familia primarului din Corbu. Interior de casă din Pianul de sus.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.  
p. redacție rezpoz.: Augustin Gruția.



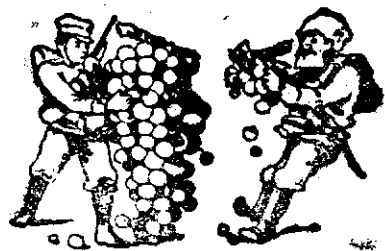
DR. I. MARCU - ST. ROȘIANU

PREȚUL: C. 110

ALCOOLISMUL

APĂRUT





**Vite nobilitate**  
trimite cu *garanță, asortiment bogat*, de tot soiul, firmă de mulți ani recunoscută ca prima și foarte solidă:

**Prima pepinerie cu vite nobilitate**

de pe Târnava.

Proprietar: FR. CASPARI, Medias (Ardeal) Nr. 54.

Cereți catalogul prețurilor!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țării. Fiecare proprietar de vie să poate convinge înainte de a comanda de solidaritatea firmei, adresându-se verbal sau în scris la vre-o persoană cunoscută.

(36) 2-40

Recomandată de cei mai buni medici.

Aduc la cunoștința Onoratului Public că singur eu pot servi cu apa de:

(36) 6-10. **RÉPÁTI**

cea mai excelentă și sănătoasă apă minerală.

**BLAJ,**

**SALAMON SINBERGER.**

Cea mai minunată și sănătoasă apă minerală.

Recomandată de cei mai buni medici.

**ACATISTUL MIC,**

sau carte ce cuprinde în sine rugăciuni către Preasf. Născătoare de Dumnezeu leg. 24 fl.

**Dracul în școală.**

Povestire populară.

Tradusă după Bolonden

de

*Augustin Paul.*

Prețul 1 cor. 50 fl.

**A apărut:**

**LITURGIERIUL**

Prețul unui ex. pe hârtie „prima“

crudo . . . . . 6 cor.

legat . . . . . 9 „

Pe hârtie velină consistentă:

crudo . . . . . 5 cor.

legat . . . . . 8 „

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoria de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

**ANTONIU NOVOTNY**

în Timișoara-Fabric

(27) 18-52



se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele găurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcând după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.



Prețcuranturi ilustrate se trimite la cerere gratuit și franco

Institut indigen. Banca de asigurare

**„Transsylvania“**

din Sibiu

(28) 12-52

↳ întemeiată la anul 1868 ◀

Sibiu, strada Cisnădiei nr. 5 (edificiile proprii), asigurază în cele mai avantajoase condiții:

☼ contra pericolului de incendiu și exploziune. ☼  
edificii de ori-ce fel, mobile, mărfuri, vite, nutrețuri și alte produse economice etc.

☼ ☼ asupra vieții omului ☼ ☼

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții și cu termen fix, asigurări de copii, de zestre, rente pe viața întreagă etc. etc.

Asigurări populare fără cercetare medicală

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului.

Valori asigurate contra incendiului: capitale asigurate asupra vieții:

94,975.294 coroane.

9,293.195 coroane.

Dela întemeiere institutului a solvit:

pentru despăgubiri de incendii 4,295,120.15 cor. pentru capitale asigurate pe viață 3,760,810.21 cor.

Oferte și ori-ce informațiuni se pot primi dela:

Direcțiune în Sibiu, str. Cisnădiei nr. 5 etagiu I. curtea I.

și prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița și Cluj, precum și dela subagenții din toate comunele mai mari.